

**Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет суспільних наук
Кафедра політології і державного управління**

Навчально-методична серія
«КАФЕДРА»
№ 70

Ігор Вегеш

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ СУЧАСНОЇ
ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ
(METHODOLOGICAL APPROACHES IN MODERN
POLITICAL SCIENCE)**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для студентів-магістрантів
спеціальності 052 Політологія,
освітньо-професійна програма «Політологія»**

Ужгород – 2024

УДК 32(076):001.82

В 26

Вегеш І. Методологічні підходи сучасної політичної науки» (Methodological approaches in modern Political Science): навчально-методичні рекомендації (для студентів-магістрантів спеціальності «052 Політологія», галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки», освітньо-професійна програма «Політологія») / Навчально-методична серія «КАФЕДРА» / №70; [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; Каф. політології і державного управління]. Ужгород, УжНУ. 2024. 51 с.

Розробник:

Ігор Вегеш, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління, факультету суспільних наук УжНУ.

Рецензенти:

Мирослава Лендьел, доктор політичних наук, професор кафедри політології і державного управління, факультету суспільних наук УжНУ, професор;

Надія Кічера, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління, факультету суспільних наук УжНУ.

Робочу програму навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук УжНУ «27» червня 2024р., протокол № 10

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук «27» червня 2024 р., протокол № 8

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» «27» червня 2024 р. протокол № 12

Навчально-методична серія «КАФЕДРА» / №70

(створена рішенням кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 7 від 26 лютого 2014 року)

© Ігор Вегеш , 2024

© Навчально-методична серія «Кафедра», 2024

© Кафедра політології і державного управління УжНУ, 2024

© Ужгородський національний університет, 2024

ЗМІСТ

Вступ до навчальної дисципліни.....	4
Опис навчальної дисципліни.....	5
Мета навчальної дисципліни.....	6
Очікувані результати навчання.....	7
Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.....	9
Програма навчальної дисципліни.....	14
Тематика, плани та література для підготовки до практичних занять.....	31
Завдання на модульні контрольні роботи.....	42
Перелік питань для підсумкового контролю (іспит).....	43
Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.....	46
Рекомендовані джерела	48

ВСТУП ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «**Методологічні підходи сучасної політичної науки (Methodological approaches in modern Political Science)**» представлена в освітньо-професійній програмі «Політологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ (METHODOLOGICAL APPROACHES IN MODERN POLITICAL SCIENCE)

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська, англійська

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом		
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 3 (I семестр), 4 (II семестр)	Рік підготовки:		
Загальна кількість годин – 90 (I семестр), 120 (II семестр)	1	1	
Кількість модулів – 2	Семестр:		
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 – 1 семестр, 2,8 – 2 семестр аудиторних – 1 (1 семестр), 1,8 – 2 семестр самостійної роботи студента – 1 (1 і 2 семестр)	I	II	II
	Лекції:		
	20	28	16
	Практичні (семінарські):		
	16	20	8
Вид підсумкового контролю: іспит.	Індивідуальна робота (курсіві):		
	-	-	-
Форма підсумкового контролю: усна.	Самостійна робота:		
	54	72	186

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Методологічні підходи сучасної політичної науки» (Methodological approaches in modern Political Science) є вивчення основних концептуальних підходів до вивчення процесів, явищ, інститутів та особливостей політичної реальності.

Завдання навчальної дисципліни:

1. ознайомити здобувачів вищої освіти з об'єктом, предметом, методикою та специфікою вивчення предмету «Методологічні підходи сучасної політичної науки»;
2. охарактеризувати основні історичні періоди та напрямки становлення методологічних підходів політичної науки;
3. розкрити зміст основних категорій у структурі теоретико-методологічних підходів новітньої політології;
4. проаналізувати основні положення фундаментальних методологічних підходів політичної науки ХХ – поч. ХХІ ст.;
5. окреслити специфіку застосування новітніх методологічних підходів при дослідженні сучасної політологічної проблематики;
6. розкрити міждисциплінарну багатогранність теоретико-методологічних підходів у дискурсі сучасної політичної науки;
7. проаналізувати ключові тенденції розвитку сучасної політичної теорії.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.

2) Загальні компетентності:

- ЗК-02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК-04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК-05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК-06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК-07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- ЗК-08. Здатність спілкуватися іноземною мовою у процесі професійної та наукової комунікації.

3) Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК-03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
- СК-04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- СК-05. Спроможність комплексно використовувати нормативну та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.
- СК-06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
- СК-07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни «**Методологічні підходи сучасної політичної науки**» (**Methodological approaches in modern Political Science**) повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.	ПРН-02.
Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.	ПРН-03.

Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.	ПРН-04.
Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	ПРН-08.
Здійснювати інформаційно-аналітичну, експертну, проєктну діяльність, володіти навичкам політичної діагностики, прогнозування та моделювання, враховуючи міжнародний та регіональний контекст Центральної Європи.	ПРН-12.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Методологічні підходи сучасної політичної науки» (Methodological approaches in modern Political Science):

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти передумови виникнення та особливості застосування методологічних підходів сучасної політичної науки.	ПРН-02.
Вміти працювати з іноземними джерелами, в яких розкрито специфіку застосування методологічних підходів зарубіжної політичної теорії.	ПРН-03.
Вміти аналізувати політичні процеси, розуміти фактори, які їх обумовлюють та впливають на їхній розвиток.	ПРН-04.
Вміти розробляти проєкти з політологічної проблематики із врахуванням сучасних методологічних підходів.	ПРН-08.
Вміти обробляти соціально-політичну інформацію та надавати їй експертну оцінку.	ПРН-12.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- іспит;
- контрольна робота;
- відповіді на практичних заняттях;
- індивідуальна робота у формі аналітичного есе;
- презентація результатів індивідуальної роботи здобувача.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на практичних заняттях, написання аналітичного есе, письмове тестування з теми.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит.

Семестр I

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	50 балів	100 балів
10	10	10	10	10	x	x	x	x		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	50 балів	100 балів
x	x	x	x	x	13	13	10	14		

Семестр II**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)**

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	50 балів	100 балів
12	12	12	14	x	x	x	x		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	50 балів	100 балів
x	x	x	x	12	12	12	14		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни**Семестр I**

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	5	30	4	30
Аналітичне есе	1	10	1	10
Презентація результатів індивідуальної роботи	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	x	100	x	100

Семестр II

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	4	30	4	30
Аналітичне есе	1	10	1	10
Презентація результатів індивідуальної роботи	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	x	100	x	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з трьох рівнів завдань.

Перший рівень завдань складають тести. Тести призначені оцінити знання понятійно-категоріального змісту та тематичної проблематики навчальної дисципліни, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Максимальна кількість балів за виконання першого рівня завдань 20 балів.

Другий рівень завдань складають відкриті запитання, які покликані з'ясувати розуміння основних принципів, функцій, форм та різновидів досліджуваних явищ та процесів. Максимальна кількість балів за виконання завдань другого рівня 15 балів.

Третій рівень завдань представлено питаннями (питанням), які мають творчо-аналітичний характер та покликані з'ясувати вміння здобувачів вищої освіти обґрунтовувати та аргументувати висновки з проблематики навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів за виконання завдань третього рівня 15 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- 1) оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:
 - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;

- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;

- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;

- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;

- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

2) оцінку « добре » (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування

- проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

3) оцінку « добре » (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

4) оцінку « задовільно » (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань,

але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

5) оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

6) оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

7) оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Зміст навчальної дисципліни

Семестр I.

МОДУЛЬ №1. СУТНІСТЬ ТА ВИТОКИ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ НОВІТНЬОЇ ПОЛІТОЛОГІЇ

ТЕМА 1. ПОЛІТИЧНА ТЕОРІЯ ЯК СКЛАДОВА ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ.

Метатеорії та їхній вплив на утворення політичної науки. Стадії розвитку політичної теорії. Географічний контекст розвитку політичної теорії.

Теорія, методи, методологічні підходи, парадигми. Рівні теоретичного аналізу. Нормативні теорії. Політична теорія і політичне мислення.

Політичні причини занепаду і нового піднесення нормативних теорій політики. Емпірико-аналітичні теорії.

ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ ТА ТИПОЛОГІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ СТИЛІВ У ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ.

Гальський стиль. Конструювання політичної теорії на матеріалі лінгвістики та мистецтвознавства. Постмодерна філософія. Р. Барт та Ж. Дерріда як фундатори стилю.

Тевтонський стиль. Поширення в країнах Східної Європи та в Німеччині. Вплив прихильників та трансформаторів марксистської традиції. Прихильність до створення нормативних теорій макрорівня.

Англосаксонський стиль. Поширення в англomовних країнах. Плюралізм теоретичних позицій. Домінування загальної прагматичної орієнтації.

ТЕМА 3. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.

Сутність системного підходу до політичних досліджень та історія його виникнення і розвитку. Метафізичне та діалектичне коріння (Лао-цзи, Аристотель, Г. Гегель, Г. Спенсер).

Виникнення методології системного підходу як спроби диференціації закономірностей (Л. фон Берталанфі, Р. Акофф, Ф. Емері, Е. Юдін, М. Каган, В. Афанасьєв та ін.).

Стадії здійснення системного підходу щодо дослідження політичних явищ і діяльності (структурний аналіз та функціональний аналіз).

Сфери застосування системного підходу у політичних дослідженнях.

ТЕМА 4. ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННЯХ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ.

Особливості дослідження «політичного» у концепції К. Шмітта. Граничні відмінності як основа побудови понять. Розрізнення друга і ворога – суть «політичного». Критика лібералізму. Поняття «суверен». Монополія останнього рішення.

Інституціоналізм М. Оріу та його праця “Теорія інституту і її основи. Нариси соціального віталізму”. Типологія інститутів. Співіснування економічної та політичної влади. Механізм створення правових норм.

Теорія елітарної демократії Й. Шумпетера. Підрив капіталізмом власної соціальної структури. Трансформація капіталізму в соціалізм у розвинутих капіталістичних умовах.

К. Мангейм та його праця «Ідеологія та утопія». Типологія утопій. Криза лібералізму та демократії. Перехід до планового суспільства. Інтелектуальна еліта як рушій оновлення суспільства.

ТЕМА 5. БІХЕВІОРИСТСЬКИЙ ПІДХІД ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.

Походження біхевіоризму (концепції научіння) як загального методу для дослідження поведінки систем типу «black box». Праці І. Павлова, Д. Уотсона, Б. Скіннера та ін. дослідників.

Досвід використання положень біхевіоризму в соціальному управлінні та політичному керівництві. Галузі застосування біхевіористської методології у дослідженні політичних процесів.

Галузі застосування біхевіористської методології у дослідженні політичних процесів.

Напрями дослідження електоральної поведінки («мікро-мікро», «макро-макро», «мікро-макро», «макро-мікро»).

МОДУЛЬ №2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ «ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ»

ТЕМА 6. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛІСТСЬКОГО ПІДХОДУ.

Функціоналістський підхід як узагальнення Т. Парсонсом та Р. Мертоном попередніх набутоків «розуміючої соціології» та культурології.

Структурно-функціональний аналіз суспільства та суспільних явищ як основа для загального аналізу системи суспільства.

Специфіка інструментарію дослідження, що впливає з методології функціоналізму.

Сфери застосування методології функціоналізму. Структурно-функціональний підхід у теорії та практиці адміністративного менеджменту та дослідженні управлінських явищ і процесів.

ТЕМА 7. НЕОМАРКСИЗМ ТА ПОСТМАРКСИЗМ У НОВІТНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ.

Неомарксистські концепції розвитку суспільства. Ревізія ортодоксального марксизму (А. Грамші, Д. Лукач). Критика детермінізму. Гегемонія як культурне лідерство правлячого класу. «Уречевлення» та класова свідомість.

Критична теорія Франкфуртської школи. «Негативна діалектика» Т. Адорно як методологічний підхід у політичній науці.

Специфіка трактування поняття «постмарксизм». Відмова від наративів ортодоксального марксизму та неомарксизму. Критика ідеології. Критика ідеї консенсусу. «Гегемонія та соціалістична стратегія» (Е. Лакло, Ш. Муфф).

ТЕМА 8. ПІДХІД РАЦІОНАЛЬНОГО ВИБОРУ.

Спроба перетворити політичну науку на точну дисципліну. Коріння підходу в Античності та Просвітництві. Спорідненість із утилітаризмом.

Соціальні ситуації як дії індивідів. Раціональний вибір акторів як основа політичної дії. Врахування преференцій індивіда.

Критика підходу раціонального вибору за недостатність демократичних імплікацій. Повернення до розуміння акторів як творців свого «оточення». Мікротеоретичні засади поведінки. Спроба методичного поліпшення біхевіористських підходів. Спроба подолати фрагментацію суспільних наук.

ТЕМА 9. КОГНІТИВІСТСЬКА МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.

Джерела виникнення когнітивістського підходу до вивчення соціально-гуманітарних проблем.

Типології соціальної поведінки залежно від ставлення до себе й світу та методики, пов'язані з їх використанням (Дж. Роттер та ін.). Теорія соціального навчання (научіння).

Розвиток ідей когнітивізму П. Бурдьє. Впровадження понять «соціальний простір», «культурний капітал» у когнітивістську методологію.

Галузі застосування когнітивістського підходу.

Семестр II.

МОДУЛЬ №1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ПОЛІТОЛОГІЇ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ ТА ПРОТИРІЧ

ТЕМА 1. ФРЕЙДИСТСЬКА І НЕОФРЕЙДИСТСЬКА МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.

Виникнення фрейдистської методології як спроби винайдення глибинних мотивів індивідуальної та соціальної дії (діяльності).

Базові гіпотези психоаналізу та їх опрацювання З. Фрейдом, К. Г. Юнгом, А. Адлером, К. Хорні, Г. Салліваном, Е. Фроммом та ін.

Юнгіанство та формування концепції колективного неусвідомленого. Методологія дослідження колективного неусвідомленого.

Галузі застосування психоаналітичної методології у політичних дослідженнях. Вивчення мотивації індивідуальної та соціальної діяльності; здійснення психологічної та соціокультурної типізації, вивчення рівнів компетентності у різних відгалуженнях соціальної практики.

ТЕМА 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ МЕТОД ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ.

Політична свобода у концепції Х. Арндт. Дослідження витоків тоталітаризму та становлення тоталітарних суспільств. Атомізоване суспільство, яке складається з «мас». Тоталітарне суспільство як екстремальний вид масового суспільства. Типологія терору.

Теорія політичної комунікації Ю. Хабермаса. Аналіз кризи легітимності політичної влади. Три системи знання: аналітичне, гуманістичне, критичне. Цілераціональна та комунікативна дія. Подолання соціальних бар'єрів за допомогою терапевтичної критики. Раціональне суспільство як кінцева точка еволюції.

Компаративний аналіз Д. Аптера. Особливості компаративістики. «Девелопменталізм» як напрямок компаративістики. Два альтернативні підходи у рамках девелопменталізму: теорія модернізації та теорія зумовленості.

ТЕМА 3. КОНФЛІКТОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД.

Загальна теорія конфліктів. Карл Маркс як родоначальник конфліктологічного підходу.

Теорія конфліктів у ХХ ст. «Функція соціального конфлікту» Л.

Козера. Соціологія конфлікту Г. Зіммеля. Особливості концепції конфліктів Р. Дарендорфа. Конфлікт у концепції К. Боулдінга.

Соціальний конфлікт. Внутріполітичний конфлікт. Особливості вивчення конфліктогенезу. Специфіка розвитку та вирішення міжгрупових конфліктів.

ТЕМА 4. СТРУКТУРАЛІЗМ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПОЛІТОЛОГІЇ.

Поняття «структура». Коріння підходу у структурній лінгвістиці. Структури та знакові системи у політології. Особливості застосування структуралістського підходу у Ф. де Соссюра, Р. Якобсона, К. Леві-Строса, Р. Барта, Ж. Лакана, М. Фуко.

Особливості французького структуралізму. Політологічний аспект структурної антропології. Структури у психоаналізі. Семіологічний проект та політична наука.

Критика структуралізму. Подолання структуралізму. Генеративізм у теорії Н. Хомського. «Відхід» від структуралізму у концепції «деконструкції» Ж. Дерріди.

МОДУЛЬ №2. СТРУКТУРАЛІЗМ ТА ПОСТСТРУКТУРАЛІЗМ У ПАРАДИГМІ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ

ТЕМА 5. ПОСТСТРУКТУРАЛІЗМ ТА ПОСТМОДЕРНІЗМ В СУЧАСНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ.

Дискусія між модернізмом та постмодернізмом. Ліберальний плюралізм як соціальна парадигма постмодернізму.

Постструктуралізм М. Фуко. «Археологія знання» як особлива дисципліна, котра виявляє історично змінні системи розумових передумов пізнання та культури. «Генеалогія влади» та соціальні інститути. Концепція «влади-знання».

Концепція «символічного обміну» Ж. Бодріяра. Симулякри та «культура смерті». Неомарксистський постмодернізм Ф. Джеймсона. Концепція «Суспільства вистави» Г. Дебора. Морально-духовний вимір постмодерної ситуації та постмодерного світосприйняття.

Концепція «деконструктивізму» Ж. Дерріди. Змова проти Логосу. Концепція «шизоаналізу» Ж. Делеза та Ф. Гваттарі. Праця «Капіталізм та шизофренія». «Державна філософія» та «машини бажання».

ТЕМА 6. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ У ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ.

Політична наука на початку ХХ ст. Міждисциплінарність як ключова риса сучасних політологічних студій.

Особливості застосування нормативних політичних теорій та фундаментальних методологічних підходів політичної науки на сучасному етапі.

Пост-постмодернізм та специфіка зміни парадигм у політології. Футурологічний аспект політології. Зміна інтелектуальних стилів.

Потреби політичної науки у ХХІ ст. Постійне оновлення як фундаментальна риса. Повернення до фундаментальних методологічних підходів. Ревізія критичної теорії суспільства.

ТЕМА 7. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.

Поняття академічної доброчесності. Освітньо-наукове середовище та академічна доброчесність. Сутність академічної доброчесності відповідно до законодавства України. Фундаментальні цінності академічної доброчесності.

Порушення академічної доброчесності (академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання).

Особливості формування академічного середовища на засадах доброчесності. Комунікативний та культурний аспекти доброчесності в академічному середовищі. Академічна доброчесність в контексті технологічного прогресу. Штучний інтелект та інші виклики академічній доброчесності у ХХІ ст.

Відповідальність здобувачів вищої освіти за порушення академічної доброчесності. Перевірка на плагіат робіт здобувачів освіти. Академічна доброчесність як один із принципів формування фахівця.

ТЕМА 8. ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИБОРУ ТЕМИ НАУКОВОЇ РОБОТИ.

Тема наукової роботи магістра. Різновиди наукових тем: теоретичні та прикладні дослідження. Критерії вибору теми магістерської роботи.

Актуальність теми дослідження як ключовий критерій вибору теми. Прикладна та теоретична актуальність теми дослідження.

Особистий інтерес здобувача освіти при виборі теми дослідження. Роль наукового керівника при виборі теми. Специфіка наукових досліджень керівника. Школа кафедри та її вплив на формування та окреслення наукового інтересу здобувача освіти.

Попередні напрацювання здобувача освіти як фактор при виборі теми дипломної роботи магістра. Вибір та формулювання теми магістерської роботи відповідно до теми проєкту, в якому здобувач освіти приймає участь.

Content of the academic discipline.

Semester I.

MODULE №1. THE ESSENCE AND ORIGINS OF METHODOLOGICAL APPROACHES IN THE MODERN POLITICAL SCIENCE

TOPIC 1. POLITICAL THEORY AS A COMPONENT OF POLITICAL SCIENCE.

Metatheories and their influence on the formation of Political Science. Stages of development of political theory. The geographical context of the development of political theory.

Theory, methods, methodological approaches, paradigms. Levels of theoretical analysis. Normative theories. Political theory and political thinking.

Political reasons for the decline and new rise of normative theories of politics. Empirical and analytical theories.

TOPIC 2. THE CONCEPT AND TYPOLOGY OF INTELLECTUAL STYLES IN POLITICAL SCIENCE.

Gallic style. Constructing a political theory on the material of linguistics and art history. Postmodern philosophy. R. Barthes and J. Derrida as founders of style.

Teutonic style. Distribution in the countries of Eastern Europe and in Germany. Influence of adherents and transformers of the Marxist tradition. Commitment to the creation of macro-level normative theories.

Anglo-Saxon style. Distribution in English-speaking countries. Pluralism of theoretical positions. Dominance of general pragmatic orientation.

TOPIC 3. SYSTEM APPROACH IN POLITICAL RESEARCH.

The essence of the system approach in political research and the history of its emergence and development. Metaphysical and dialectical roots (Laozi, Aristotle, G. Hegel, H. Spencer).

The emergence of the methodology of the system approach as an attempt to differentiate regularities.

Stages of implementation of a system approach to the study of political phenomena and activities (structural analysis and functional analysis).

Areas of application of the system approach in political researches.

TOPIC 4. INSTITUTIONAL APPROACH IN POLITICAL

SCIENCE RESEARCHES.

Peculiarities of the study of "political" in C. Schmitt's concept. Boundary differences as a basis for constructing concepts. The distinction between friend and enemy as the essence of the "political". Criticism of liberalism. The concept of "sovereign". Monopoly of last resort.

Institutionalism of M. Hauriou and his work "Theory of the institution and its foundations. Essays on social vitalism". Typology of institutes. Coexistence of economic and political power. Mechanism of creation of legal norms.

J. Schumpeter's theory of elite democracy. Capitalism's undermining of its own social structure. The transformation of capitalism into socialism in advanced capitalist conditions.

K. Mannheim and his work "Ideology and Utopia". Typology of utopias. The crisis of liberalism and democracy. Transition to a planned society. The intellectual elite as a driver of social renewal.

TOPIC 5. APPROACH OF BEHAVIOURISM AND ITS APPLICATION IN POLITICAL RESEARCH

The origin of behaviorism (the concept of learning) as a general method for studying the behavior. Works by I. Pavlov, D. Watson, B. Skinner and other researchers

Experience of using the provisions of behaviourism in social management and political leadership. Fields of application of behaviorist methodology in the study of political processes.

Fields of application of behaviourist methodology in the study of political processes.

Research directions of electoral behaviour ("micro-micro", "macro-macro", "micro-macro", "macro-micro").

MODULE №2. METHODOLOGICAL APPROACHES IN THE STUDY OF "POLITICAL SPACE"

TOPIC 6. FEATURES OF THE FUNCTIONALIST APPROACH.

Functionalist approach as a generalization by T. Parsons and R. Merton of the previous achievements of "understanding sociology" and cultural studies.

Structural-functional analysis of society and social phenomena as a basis for general analysis of the social system.

The specificity of the research toolkit arising from the methodology of functionalism.

Areas of application of the functionalism methodology. A structural-functional approach in the theory and practice of administrative management

and the study of managerial phenomena and processes.

TOPIC 7. NEOMARXISM AND POSTMARXISM IN THE LATEST POLITICAL SCIENCE.

Neo-Marxist concepts of social development. Revision of the orthodox Marxism (A. Gramsci, G. Lukacs). Criticism of determinism. Hegemony as the cultural leadership of the ruling class. "Reification" and class consciousness.

Critical theory of the Frankfurt School. "Negative dialectics" by T. Adorno as a methodological approach in Political Science.

The specificity of the interpretation of the concept of "post-Marxism". A rejection of the narratives of orthodox Marxism and neo-Marxism. Criticism of ideology. Criticism of the idea of consensus. "Hegemony and socialist strategy" (E. Laclau, C. Mouffe).

TOPIC 8. RATIONAL CHOICE APPROACH.

An attempt to turn Political Science into natural discipline. The roots of the approach in Antiquity and the Enlightenment. Affinity with utilitarianism.

Social situations as actions of individuals. Rational choice of actors as the basis of political action. Consideration of individual preferences.

Criticism of the rational choice approach for insufficient democratic implications. A return to the understanding of actors as creators of their "environment". Microtheoretical principles of behaviour. An attempt to methodically improve behaviourist approaches. An attempt to overcome the fragmentation of social sciences.

TOPIC 9. COGNITIVISTIC METHODOLOGY AND ITS APPLICATION IN POLITICAL RESEARCH.

Sources of the cognitivist approach to the study of social and humanitarian problems.

Typologies of social behaviour depending on the attitude towards oneself and the world and the methods associated with their use (J. Rotter and others). Theory of social learning.

Development of the ideas of cognitivism by P. Bourdieu. Introduction of the concepts of "social space", "cultural capital" into cognitive methodology.

Fields of application of the cognitivist approach.

Semester II.

MODULE №1. METHODOLOGICAL APPROACHES OF

POLITICAL SCIENCE IN THE STUDY OF POLITICAL CONFLICTS AND CONTRADICTIONS

TOPIC 1. FREUDIAN AND NEO-FREUDIST METHODOLOGY AND ITS APPLICATION IN POLITICAL RESEARCH.

The emergence of Freudian methodology as an attempt to find the deep motives of individual and social action (activity).

Basic hypotheses of psychoanalysis and their development by Z. Freud, C. G. Jung, A. Adler, K. Horney, E. Fromm, and others.

Jungianism and the formation of the concept of the collective unconscious. Research methodology of the collective unconscious.

Areas of application of psychoanalytic methodology in political research. Study of the motivation of individual and social activity; implementation of psychological and sociocultural typification, study of levels of competence in various branches of social practice.

TOPIC 2. COMPARATIVE METHOD AND FEATURES OF ITS APPLICATION IN POLITICAL SCIENCE.

Political freedom in the concept of H. Arendt. Research on the origins of totalitarianism and the formation of totalitarian societies. An atomized society consisting of "masses". Totalitarian society as an extreme type of mass society. Typology of terror.

The theory of political communication by J. Habermas. Analysis of the crisis of legitimacy of political power. Three systems of knowledge: analytical, humanistic, critical. Purposeful and communicative action. Overcoming social barriers through therapeutic criticism. Rational society as the end point of evolution.

Comparative analysis by D. Apter. Peculiarities of comparativistics. "Developmentalism" as a direction of comparativistics. Two alternative approaches within developmentalism: the theory of modernization and the theory of conditionality.

TOPIC 3. CONFLICT THEORY APPROACH.

General theory of conflicts. Karl Marx as the founder of the conflict approach.

The theory of conflicts in the 20th century. "The functions of social conflict" by L. Coser. Sociology of conflict by G. Simmel. Features of R. Dahrendorf's concept of conflicts. Conflict in the concept of K. Boulding.

Social conflict. Internal political conflict. Peculiarities of studying conflict genesis. The specifics of the development and resolution of intergroup conflicts.

TOPIC 4. STRUCTURALISM AS METHODOLOGICAL

APPROACH IN POLITICAL SCIENCE.

The concept of "structure". The roots of the approach in structural linguistics. Structures and sign systems in Political Science. Features of the application of the structuralist approach in F. de Saussure, R. Jakobson, K. Lévi-Strauss, R. Barthes, J. Lacan, M. Foucault.

Peculiarities of French structuralism. Political Science aspect of structural anthropology. Structures in psychoanalysis. Semiology and Political Science.

Criticism of structuralism. Overcoming structuralism. Generativism in the theory of N. Chomsky. "Departure" from structuralism in J. Derrida's concept of "deconstruction".

MODULE №2. STRUCTURALISM AND POSTSTRUCTURALISM IN THE PARADIGM OF MODERN POLITICAL SCIENCE

TOPIC 5. POSTSTRUCTURALISM AND POSTMODERNISM IN MODERN POLITICAL SCIENCE.

The debate between modernism and postmodernism. Liberal pluralism as a social paradigm of postmodernism.

Poststructuralism of M. Foucault. "Archaeology of knowledge" as a special discipline that reveals historically changing systems of mental prerequisites for knowledge and culture. "Genealogy of power" and social institutions. The concept of "power-knowledge".

The concept of "symbolic exchange" by J. Baudrillard. Simulacra and the "culture of death". F. Jameson's neo-Marxist postmodernism. The concept of "Performance Society" by G. Debord. The moral and spiritual dimension of the postmodern situation and postmodern worldview.

The concept of "deconstructivism" by J. Derrida. Conspiracy against Logos. The concept of "schizoanalysis" by G. Deleuze and F. Guattari. Work "Capitalism and Schizophrenia". "State philosophy" and "desire machines".

TOPIC 6. TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF METHODOLOGICAL APPROACHES IN POLITICAL SCIENCE.

Political Science at the beginning of the 20th century. Interdisciplinarity as a key feature of modern Political Science studies.

Peculiarities of the application of normative political theories and fundamental methodological approaches of Political Science at the current stage.

Post-postmodernism and the specificity of the change of paradigms in Political Science. Futurological aspect of Political Science. Changing intellectual styles.

The needs of Political Science in the 21st century. Constant updating as

a fundamental feature. Return to fundamental methodological approaches. Revision of the critical theory of society.

TOPIC 7. ACADEMIC INTEGRITY IN THE SCIENTIFIC ENVIRONMENT.

The concept of academic integrity. Educational and scientific environment and academic integrity. The essence of academic integrity according to the legislation of Ukraine. Fundamental values of academic integrity.

Violations of academic integrity (academic plagiarism, fabrication, falsification, deception, bribery, biased evaluation).

Peculiarities of the formation of an academic environment based on integrity. Communicative and cultural aspects of integrity in the academic environment. Academic integrity in the context of technological progress. Artificial intelligence and other challenges to academic integrity in the 21st century.

Responsibility of students of higher education for violation of academic integrity. Check for plagiarism of the students' works. Academic integrity as one of the principles of formation of a specialist.

TOPIC 8. FEATURES AND TECHNOLOGIES OF CHOOSING A SCIENTIFIC WORK TOPIC.

The topic of the master's research paper. Types of scientific topics: theoretical and applied research. Criteria for choosing a topic for a master's thesis.

Relevance of the research topic as a key criterion for topic selection. Applied and theoretical relevance of the research topic.

Personal interest of the student when choosing a research topic. The role of the scientific supervisor in choosing a topic. The specifics of the supervisor's scientific research. The school of the department and its influence on the formation of the scientific interest of the student.

Previous work of the student as a factor in choosing the subject of the master's thesis. Selection and formulation of the topic of the master's thesis in accordance with the topic of the project in which the student participates.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
-------------------------------	-----------------

	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1. Сутність та витоки методологічних підходів новітньої політології						
Тема 1. Політична теорія як складова політичної науки.	8	2	-	-	-	6
Тема 2. Поняття та типологія інтелектуальних стилів у політичній науці.	10	2	2	-	-	6
Тема 3. Системний підхід в політичних дослідженнях.	10	2	2	-	-	6
Тема 4. Інституційний підхід у дослідженнях політичної науки.	10	2	2	-	-	6
Тема 5. Біхевіористський підхід та його застосування в політичних дослідженнях.	10	2	2	-	-	6
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	49	11	8	-	-	30
Модуль 2. Методологічні підходи до вивчення «політичного простору»						
Тема 6. Особливості функціоналістського підходу.	10	2	2	-	-	6
Тема 7. Неомарксизм та постмарксизм в новітній політології.	10	2	2	-	-	6
Тема 8. Підхід раціонального вибору.	10	2	2	-	-	6
Тема 9. Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях.	10	2	2	-	-	6
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	41	9	8	-	-	24
Разом за семестр	90	20	16	-	-	54

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1. Методологічні підходи політології при дослідженні політичних конфліктів та протиріч						
Тема 1. Фрейдистська і неофрейдистська методології та її застосування в політичних дослідженнях	15	4	2	-	-	9
Тема 2. Порівняльний метод та особливості його застосування в політичній науці.	17	4	4	-	-	9
Тема 3. Конфліктологічний підхід.	14	3	2	-	-	9
Тема 4. Структуралізм як методологічний підхід у політології	13	2	2	-	-	9
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	60	14	10	-	-	36
Модуль 2. Структуралізм та постструктуралізм в парадигмі сучасної політичної науки.						
Тема 5. Постструктуралізм та постмодернізм в сучасній політології.	15	4	2	-	-	9
Тема 6. Тенденції розвитку методологічних підходів у політичній науці.	17	4	4	-	-	9
Тема 7. Академічна доброчесність в науковому середовищі.	14	3	2	-	-	9
Тема 8. Особливості та технології вибору теми наукової роботи.	13	2	2	-	-	9
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	60	14	10	-	-	36
Разом за семестр	120	28	20	-	-	72

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Сутність та витoki методологічних підходів новітньої політології						
Тема 1. Політична теорія як складова політичної науки.	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Поняття та типологія інтелектуальних стилів у політичній науці.	11	-	-	-	-	11
Тема 3. Системний підхід в політичних дослідженнях.	13	2	-	-	-	11
Тема 4. Інституційний підхід у дослідженнях політичної науки.	13	2	-	-	-	11
Тема 5. Біхевіористський підхід та його застосування в політичних дослідженнях.	13	2	-	-	-	11
Тема 6. Особливості функціоналістського підходу.	13	-	2	-	-	11
Тема 7. Неомарксизм та постмарксизм в новітній політології.	11	-	-	-	-	11
Тема 8. Підхід раціонального вибору.	13	-	2	-	-	11
Тема 9. Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях.	11	-	-	-	-	11
Разом за модуль	110	8	4	-	-	98
Модуль 2. Методологічні підходи політології при дослідженні політичних конфліктів та протиріч						
Тема 1. Фрейдистська і неофрейдистська методологія та її застосування в політичних дослідженнях	11		-	-	-	11
Тема 2. Порівняльний метод та особливості його застосування в політичній науці.	15	2	2	-	-	11
Тема 3. Конфліктологічний підхід.	13	2	-	-	-	11
Тема 4. Структуралізм як методологічний підхід у політології	13		2	-	-	11
Тема 5. Постструктуралізм та постмодернізм в сучасній політології.	13	2	-	-	-	11
Тема 6. Тенденції розвитку методологічних підходів у політичній науці.	11		-	-	-	11
Тема 7. Академічна доброчесність в науковому середовищі.	13	2	-	-	-	11
Тема 8. Особливості та технології вибору теми наукової роботи.	11		-	-	-	11

Разом за модуль	100	8	4	-	-	88
Разом за семестр	210	16	8	-	-	186

3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1-й семестр			
1.	Тема 1. Політична теорія як складова політичної науки.	-	-
2.	Тема 2. Поняття та типологія інтелектуальних стилів у політичній науці.	2	-
3.	Тема 3. Системний підхід в політичних дослідженнях.	2	-
4.	Тема 4. Інституційний підхід у дослідженнях політичної науки.	2	-
5.	Тема 5. Біхевіористський підхід та його застосування в політичних дослідженнях.	2	-
6.	Тема 6. Особливості функціоналістського підходу.	2	2
7.	Тема 7. Неомарксизм та постмарксизм в новітній політології.	2	
8.	Тема 8. Підхід раціонального вибору.	2	2
9.	Тема 9. Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях.	2	-
Разом		16	-
2-й семестр			
1.	Тема 1. Фрейдистська і неофрейдистська методології та її застосування в політичних дослідженнях	2	-
2.	Тема 2. Порівняльний метод та особливості його застосування в політичній науці.	4	2
3.	Тема 3. Конфліктологічний підхід.	2	-
4.	Тема 4. Структуралізм як методологічний підхід у політології	2	2
5.	Тема 5. Постструктуралізм та постмодернізм в сучасній політології.	2	-
6.	Тема 6. Тенденції розвитку методологічних підходів у політичній науці.	4	-
7.	Тема 7. Академічна доброчесність в науковому середовищі.	2	-
8.	Тема 8. Особливості та технології вибору теми наукової роботи.	2	-
Разом		20	8

4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1-й семестр			
1.	Тема 1. Політична теорія як складова політичної науки.	6	10
2.	Тема 2. Поняття та типологія інтелектуальних стилів у політичній науці.	6	11
3.	Тема 3. Системний підхід в політичних дослідженнях.	6	11
4.	Тема 4. Інституційний підхід у дослідженнях політичної науки.	6	11
5.	Тема 5. Біхевіористський підхід та його застосування в політичних дослідженнях.	6	11
6.	Тема 6. Особливості функціоналістського підходу.	6	11
7.	Тема 7. Неомарксизм та постмарксизм в новітній політології.	6	11
8.	Тема 8. Підхід раціонального вибору.	6	11
9.	Тема 9. Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях.	6	11
Разом		54	-
2-й семестр			
1.	Тема 1. Фрейдистська і неофрейдистська методології та її застосування в політичних дослідженнях	9	11
2.	Тема 2. Порівняльний метод та особливості його застосування в політичній науці.	9	11
3.	Тема 3. Конфліктологічний підхід.	9	11
4.	Тема 4. Структуралізм як методологічний підхід у політології	9	11
5.	Тема 5. Постструктуралізм та постмодернізм в сучасній політології.	9	11
6.	Тема 6. Тенденції розвитку методологічних підходів у політичній науці.	9	11
7.	Тема 7. Академічна доброчесність в науковому середовищі.	9	11
8.	Тема 8. Особливості та технології вибору теми наукової роботи.	9	11
Разом		72	186

ТЕМАТИКА, ПЛАНИ ТА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семестр I.

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ТА ТИПОЛОГІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ СТИЛІВ У ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ.

1. Теорія, методи, методологічні підходи, парадигми. Рівні теоретичного аналізу.
2. Гальський стиль. Конструювання політичної теорії на матеріалі лінгвістики та мистецтвознавства.
3. Тевтонський стиль. Поширення в країнах Східної Європи та в Німеччині.
4. Англосаксонський стиль. Домінування загальної прагматичної орієнтації.

Рекомендована література:

1. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія / авт. кол. : [Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребкало та ін.] ; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. Київ : НАДУ, 2018. 400 с. // <http://academy.gov.ua/social/pages/dop/2/files/b710d940-b89c-4a73-9c68-ba033e1bd602.pdf>
2. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
3. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. 5-е вид. Київ: Видавничий дім “Професіонал”, 2008. 240 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад’юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с. // https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf
5. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН. / За ред. О. А. Габрієляна. Київ : ВЦ “Академія”, 2012. 320 с. Серія “Альма-матер.
6. Політологічний енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Укр. Асоціація політологів. [Упоряд. В. П. Горбатенко ; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка]. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
7. Beck, N. Political methodology: a welcoming discipline. *Journal of the American Statistical Association*, 95. P. 651–4. 2000.
8. Bevir M, Rhodes R. Routledge handbook of interpretative Political Science. Routledge, London, New York. 2016.

ТЕМА 2. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.

1. Сутність системного підходу до політичних досліджень та історія його виникнення і розвитку.
2. Виникнення методології системного підходу як спроби

диференціації.

3. Стадії здійснення системного підходу щодо дослідження політичних явищ і діяльності.
4. Сфери застосування системного підходу у політичних дослідженнях.

Рекомендована література:

1. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень [Електронний ресурс] : курс лекцій / О. В. Кустовська. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. 124 с. Режим доступу : http://www.library.tane.edu.ua/files/EVD/kl_mspnd.pdf.
2. Системний аналіз: підручник / А. В. Катренко. Львів: Новий Світ, 2011. 396 с.
3. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / Авт. кол.: О. Л. Валевський, Ю. Г. Кальниш, В. А. Ребкало та ін; За заг. ред. О. Л. Валевського, В. А. Ребкала. К.: Міленіум, 2003. 226 с.
4. Шарапов О. Д. Системний аналіз: навч.-метод, посібник [для сам. вивч. дисциплін] / О. Д. Шарапов, В. Д. Дербенцев, Д. Є. Семьонов. К. : КНЕУ, 2003. 154 с.
5. Almond G., Verba S. The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations. SAGE Publications, 1989. 379 p.
6. Gunnell J. G. The Reconstitution of Political Theory: David Easton, Behavioralism, and the Long Road to System. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 2013. Pp. 190–210.
7. The Oxford Handbook of Political Methodology. Janet M. Box-Steffensmeier et al., Oxford Academic Books, 2008.
8. Schram SF, Caterino B. Making Political Science Matter. Debating Knowledge, Research, and Method. New York University Press, New York and London, 2006.

ТЕМА 3. ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННЯХ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ.

1. Сутність інституційного підходу в політичній науці.
2. Інституціоналізм М. Оріу. Типологія інститутів.
3. Особливості застосування методології інституціоналізму.
4. Сфери застосування інституціоналізму в політичній науці.

Рекомендована література:

1. Воронянський О. В. Політичні інститути: механізм формування в конкурентному середовищі. *Сучасне суспільство*. 2014. Вип. 1. С. 15–28.
2. Романюк А. Новий інституціоналізм та поняття інституту в політичній науці. *Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки»*. Вип. 9. 2006. С. 190-199.
3. Чернецький Ю. Сучасний інституціоналізм як напрям соціологічного теоретизування. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2003. №3. С. 33–45.
4. Crawford S, Ostrom E. A grammar of institutions. *The American Political Science Review*. 1995;89(3), p. 582–600.

5. March J.G. & P. Olsen. Institutional Perspectives on political Institutions // Governannce. 1996. № 9. P. 247–264.
6. Peters B. G. Institutional theory: problems and prospects. Political science series Number 69. Institute for Advanced Studies, Vienna, Austria. 2000.
7. Peters G. Institutional Theory in Political Science. The “New Institutionalism”. London, New York : PINTER, 1999. 414 p.
8. Powell W.W. The New Institutionalism. The International Encyclopedia of Organization Studies. Thousand Oaks, CA: Sage, 2007.

ТЕМА 4. БІХЕВІОРИСТСЬКИЙ ПІДХІД ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.

1. Походження біхевіоризму як загального методу для дослідження поведінки.
2. Досвід використання положень біхевіоризму в соціальному управлінні та політичному керівництві.
3. Галузі застосування біхевіористської методології у дослідженні політичних процесів.
4. Напрями дослідження електоральної поведінки.

Рекомендована література:

1. Байме К. Політичні теорії сучасності / Пер. з нім. М. Култаєвої та М. Бойченка. Київ: Стилос, 2008. 396 с.
2. Єремєєва Н. В. What is new in new institutionalism? *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства*. Харків. 2008. Вип. 14. С. 75-79.
3. Політична наука: Методи досліджень: підручник / За ред. О.А. Габрієляна. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 320 с.
4. Стойко О. М. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах. Київ: Логос. 2016. 416 с.
5. Baer M., Jewell M.; Lee Sigelman (eds.). Political Science in America: Oral Histories of a Discipline. Lexington: The University Press of Kentucky. 1991.
6. Overview Of Political Methodology: Post-Behavioral Movements and Trends. Henry E. Brady et al., Oxford Academic Books, 2011.
7. Smelser N. J., Gerstein, D. R. Behavioral and Social Science: Fifty Years of Discovery. Washington, D.C.: National Academy Press, 1986.
8. The Oxford Handbook of Political Methodology. Janet M. Voth-Steffensmeier et al., Oxford Academic Books, 2008.

ТЕМА 5. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛІСТСЬКОГО ПІДХОДУ.

1. Функціоналістський підхід як узагальнення Т. Парсонсом та Р. Мертоном попередніх набутоків «розуміючої соціології».
2. Структурно-функціональний аналіз суспільства та суспільних явищ як основа для загального аналізу системи суспільства.
3. Специфіка інструментарію функціоналізму.
4. Сфери застосування методології функціоналізму.

5. Структурно-функціональний підхід у теорії та практиці адміністративного менеджменту та дослідженні управлінських явищ і процесів.

Рекомендована література:

1. Ковальова О. О. Неофункціоналізм проти традиційних підходів в теоріях європейської інтеграції. *Грані*. 2003. № 1(27). С. 114–117.
2. Мацієвський Ю. Між функціоналізмом та нормативізмом: академічна політологія в Україні на початку ХХІ ст. *Людина і політика*. 2004. № 5.
3. Ніколаєнко В.Л., Ніколаєнко Л.Г., Яковенко Ю.І. Соціологіка мислення Толкотта Парсонса: монографія. Київ: ПП «ПФ «Фоліант», 2021. 308 с.
4. Ніколаєнко В.Л., Ніколаєнко Л.Г., Яковенко Ю.І. Суперечності в обґрунтуванні Толкоттом Парсонсом функціоналістського стилю соціологічного мислення». *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, №42, 2019. С. 7 – 19.
5. Parsons T. *The Social System*. London, Routledge, 1991. 403 p.
6. Parsons T. *The Structure of Social Action*. Toronto, Ontario: Collier-Macmillan Canada, Ltd., Fourth Printing March, 1966. 817 p.
7. *The Oxford Handbook of Political Methodology*. Janet M. Voth-Steffensmeier et al., Oxford Academic Books, 2008.

ТЕМА 6. НЕОМАРКСИЗМ ТА ПОСТМАРКСИЗМ У НОВІТНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ.

1. Витоки неомарксистських концепцій розвитку суспільства. Ревізія ортодоксального марксизму (А. Грамші, Д. Лукач).
2. Критична теорія Франкфуртської школи. «Негативна діалектика» Т. Адорно як методологічний підхід у політичній науці.
3. Специфіка трактування поняття «постмарксизм». Відмова від наративів ортодоксального марксизму та неомарксизму.
4. Критика ідеології та ідеї консенсусу. «Гегемонія та соціалістична стратегія» (Е. Лакло, Ш. Муфф).

Рекомендована література:

1. Теодор Адорно. Теорія естетики / Пер. с нім. П. Таращука. Київ: «Основи», 2002. 518 с.
2. Горкгаймер М. Критика інструментального розуму / Переклад, передмова та післямова Култаєва Марія. Київ: ППС – 002, 2006. 282 с.
3. Грамші А. В'язничні зошити. Вибрані записи / Пер. з іт. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Вперед, 2017. 417 с.
4. Маркузе Г. Одновимірна людина. Дослідження ідеології розвинутого індустріального суспільства [глави з книги] / пер. В. Курганський. // Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія. Київ: Либідь, 1996. С. 87—134.
5. Маркузе Г. Структура інстинктів і суспільство: філософське дослідження вчення Зигмунда Фрейда / пер. О. Юдін. Київ: Ніка-Центр, 2010. 248 с.
6. Laclau E. *Politics and ideology in Marxist theory : capitalism, fascism, populism*.

London: NLB, 1977. 203 p.

7. Laclau E., Mouffe Ch. Hegemony and socialist strategy : towards a radical democratic politics / translated by Winston Moore and Paul Cammack. London: Verso, 1985. 197 p.

ТЕМА 7. ПІДХІД РАЦІОНАЛЬНОГО ВИБОРУ.

1. Витоки підходу раціонального вибору в Античності та Просвітництві.
2. Соціальні ситуації як дії індивідів. Раціональний вибір акторів як основа політичної дії.
3. Критика підходу раціонального вибору за недостатність демократичних імплікацій.
4. Розуміння акторів як творців свого «оточення». Мікротеоретичні засади поведінки.

Рекомендована література:

1. Байме К. Політичні теорії сучасності / Пер. з нім. М. Култаєвої та М. Бойченка. Київ: Стилос, 2008. 396 с.
2. Політична наука: Методи досліджень: підручник / За ред. О.А. Габрієляна. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 320 с.
3. Beck, N. Political methodology: a welcoming discipline. *Journal of the American Statistical Association*, 95. P. 651–4. 2000.
4. Bevir M, Rhodes R. Routledge handbook of interpretative Political Science. Routledge, London, New York. 2016.
5. Boudon R. (August 2003). Beyond rational choice theory. *Annual Review of Sociology*. 29 (1), 2003. Pp. 1–21
6. Box-Steffensmeier J.M., Brady H.E., Collier D. The Oxford handbook of political methodology. Oxford University Press, New York, 2010.
7. Tsebelis G. Nested Games. Rational Choice in Comparative Politics. Berkeley, Los Angeles, Oxford, 1990.

ТЕМА 8. КОГНІТИВІСТСЬКА МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.

1. Джерела виникнення когнітивістського підходу до вивчення соціально-гуманітарних проблем.
2. Теорія соціального навчання (научіння).
3. Розвиток ідей когнітивізму П. Бурдьє. Впровадження понять «соціальний простір», «культурний капітал» у когнітивістську методологію.
4. Галузі застосування когнітивістського підходу.

Рекомендована література:

1. Бурдьє П. Практичний глузд. Київ: Український Центр духовної культури, 2003. 503 с.

2. Бурдье П., Вакан Л. Рефлексивна соціологія. Частина II: Чиказький воркшоп / Переклад з англ. А Рябчук. Київ: Медуза, 2015. 224 с.
3. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
4. Brady H.E. Causation and explanation in social science. In: Goodin RE (ed) The Oxford handbook of political science. Oxford University Press, New York, 2011 (2009). Pp. 1054–1107.
5. Vox-Steffensmeier J.M., Brady H.E., Collier D. The Oxford handbook of political methodology. Oxford University Press, New York, 2010.
6. The Oxford Handbook of Political Methodology. Janet M. Vox-Steffensmeier et al., Oxford Academic Books, 2008
7. Schram SF, Caterino B. Making Political Science Matter. Debating Knowledge, Research, and Method. New York University Press, New York and London, 2006.

Семестр II.

ТЕМА 1. ФРЕЙДИСТСЬКА І НЕОФРЕЙДИСТСЬКА МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.

1. Виникнення фрейдистської методології як спроби винайдення глибинних мотивів індивідуальної та соціальної дії (діяльності).
2. Базові гіпотези психоаналізу та їх опрацювання З. Фрейдом, К. Г. Юнгом, А. Адлером, К. Хорні, Г. Салліваном, Е. Фроммом та ін.
3. Юнгіанство та формування концепції колективного неусвідомленого. Методологія дослідження колективного неусвідомленого.
4. Лаканівська версія фрейдизму.
5. Галузі застосування психоаналітичної методології у політичних дослідженнях.

Рекомендована література:

1. Жижек С. Драгливий суб'єкт: відсутній центр політичної онтології/ Пер. з англ. Димерець Р. Й. Київ: ППС-2002, 2008. 510 с.
2. Жижек С. Як читати Лакана. Пер. з англ. Павло Швед. Київ: Комубук, 2019.
3. Маркузе Г. Структура інстинктів і суспільство: філософське дослідження вчення Зигмунда Фрейда / пер. О. Юдін. Київ: Ніка-Центр, 2010. 248 с.
4. Фрейд З. Вступ до психоаналізу /Пер. з нім. П.Таращук. К: Основи, 1998. 709 с.
5. Фромм Е. Мати чи бути? Київ: Укр. письменник, 2010. 222 с.
6. Юнг К.Г. Архетипи і колективне несвідоме. Львів: Астролябія, 2012. 588 с.
7. Юнг К.Г. Психологія несвідомого. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 404 с.
8. Vox-Steffensmeier J.M., Brady H.E., Collier D. The Oxford handbook of political methodology. Oxford University Press, New York, 2010.

ТЕМА 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ МЕТОД ТА ОСОБЛИВОСТІ

ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ.

1. Сутність та особливості застосування порівняльного аналізу в політологічних дослідженнях.
2. Порівняльний аналіз типів політичних режимів (Х. Арендт).
3. Теорія політичної комунікації Ю. Габермаса. Порівняння різновидів комунікації.
4. Компаративний аналіз Д. Аптера. «Девелопменталізм» як напрямок компаративістики.

Рекомендована література:

1. Арендт Х. Джерела тоталітаризму. Київ: Дух і Літера, 2005. 540 с.
2. Арендт Х. Між минулим і майбутнім / Пер. з англ. Вілен Черняк. Київ: Дух і Літера, 2002. 321 с.
3. Габермас Ю. Залучення іншого: Студії з політичної теорії / Пер. з нім. А. Дахнія. Львів: Астролябія, 2006. 416 с.
4. Габермас Юрген. Структурні перетворення у сфері відкритості. Львів: Літопис, 2000. 320 с.
5. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / Пер. з нім. В. Купліна. К.: Четверта хвиля, 2001. 424 с.
6. Apter D. E. Rethinking Development: Modernization, Dependency, and Post-Modern Politics. SAGE Publications, 1987.
7. Habermas J. The Theory of Communicative Action Volume 1. Reason and the rationalization of society. Boston: Beacon Press, 1983. 465 p.
8. Charmaz K. Developing Grounded Theory, 2nd edn, SAGE, Thousand Oaks, CA, 2014.

ТЕМА 3. КОНФЛІКТОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД.

1. Загальна теорія конфліктів. Карл Маркс як родоначальник конфліктологічного підходу.
2. Теорія конфліктів у ХХ ст. «Функція соціального конфлікту» Л. Козера.
3. Соціологія конфлікту Г. Зіммеля.
4. Особливості концепції конфліктів Р. Дарендорфа. Конфлікт у концепції К. Боулдінга.
5. Особливості вивчення конфліктогенезу. Специфіка розвитку та вирішення міжгрупових конфліктів.

Рекомендована література:

1. Арон Р. Мир і війна між націями / пер. з фр. – Київ: МП "Юніверс", 2000. 687 с.
2. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Пер. з англ. Наталії Климчук. Львів: Кальварія, 2006. 474 с.
3. Конфліктологія : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін. ; за заг. ред. М. П. Гетьманчука]; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 343 с.
4. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк; Львів. держ. ун-т

- внутр. справ. Львів, 2015. 563 с.
5. Dahrendorf R. The Modern Social Conflict. University of California Press: Berkeley and Los Angeles, 1988.
 6. Bevir M, Rhodes R. Routledge handbook of interpretative Political Science. Routledge, London, New York. 2016.
 7. Box-Steffensmeier J.M., Brady H.E., Collier D. The Oxford handbook of political methodology. Oxford University Press, New York, 2010.
 8. Schram SF, Caterino B. Making Political Science Matter. Debating Knowledge, Research, and Method. New York University Press, New York and London, 2006.

ТЕМА 4. СТРУКТУРАЛІЗМ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПОЛІТОЛОГІЇ.

1. Поняття «структура». Коріння підходу у структурній лінгвістиці.
2. Структури та знакові системи у політології.
3. Особливості застосування структуралістського підходу у Ф. де Соссюра, Р. Якобсона, К. Леві-Строса, Р. Барта, Ж. Лакана, М. Фуко.
4. Критика структуралізму. «Відхід» від структуралізму у концепції «деконструкції» Ж. Дерріди.

Рекомендована література:

1. Байме К. Політичні теорії сучасності / Пер. з нім. М. Култаєвої та М. Бойченка. Київ: Стилос, 2008. 396 с.
2. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
3. Дерріда Ж. Дарувати час. Львів: Літопис, 2008. 208 с.
4. Леві-Строс К. Первісне мислення. Київ: Український центр духовної культури, 2000. 324 с.
5. Леві-Строс К. Структурна антропологія / Пер. з французької Зоя Борисюк. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 1997. 387 с.
6. Фуко М. Археологія знання. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 326 с.
7. Critical Theory to Structuralism: Philosophy, Politics, and the Human Sciences. Vol. 5 of Alan D. Schrift (ed.), The History of Continental Philosophy (8 vols.), University of Chicago Press, 2010. 343 p.

ТЕМА 5. ПОСТСТРУКТУРАЛІЗМ ТА ПОСТМОДЕРНІЗМ В СУЧАСНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ.

1. Дискусія між модернізмом та постмодернізмом. Ліберальний плюралізм як соціальна парадигма постмодернізму.
2. Постструктуралізм М. Фуко. «Археологія знання», «генеалогія влади» та соціальні інститути. Концепція «влади-знання».
3. Концепція «символічного обміну» Ж. Бодрієра. Симулякри та «культура смерті».

4. Неомарксистський постмодернізм Ф. Джеймсона.
5. Концепція «шизоаналізу» Ж. Делеза та Ф. Гваттарі.

Рекомендована література:

1. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть / переклад Леоніда Кононовича. Львів: Кальварія, 2004.
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція / переклад Володимира Ховхуна. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2004.
3. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / Пер. з нім. В. Купліна. К.: Четверта хвиля, 2001. 424 с.
4. Дельоз Ж., Гваттарі Ф. Анти-Едіп. Капіталізм і Шизофренія. Київ: Карме-Сінто. 1996. 384 с.
5. Джеймсон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму / Пер. з англ. і післямова П. Дениска. Київ: Курс, 2008. 504 с.
6. Фуко М. Археологія знання. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 326 с.
7. Фуко М. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Таращука. Київ: Комубук, 2020.
8. Belsey C. Poststructuralism: A Very Short Introduction. Oxford Academic Books, 2022.
9. Jameson F. Archaeologies of the Future: The Desire Called Utopia and Other Science Fictions. London & New York: Verso. 2005.

ТЕМА 6. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ У ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ.

1. Політична наука на початку ХХІ ст.
2. Міждисциплінарність як ключова риса сучасних політологічних студій.
3. Особливості застосування нормативних політичних теорій політичної науки на сучасному етапі.
4. Пост-постмодернізм та специфіка зміни парадигм у політології.
5. Футурологічний аспект політології. Зміна інтелектуальних стилів.
6. Потреби політичної науки у ХХІ ст. Постійне оновлення як фундаментальна риса.

Рекомендована література:

1. Вегеш І., Колодій М. Методологія політичної науки: етапи становлення. Теоретико-методологічні підходи до вивчення суспільно-політичних інститутів та процесів: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2022. С. 7-26.
2. Горбатенко В. Футурологія і політика: монографія. Київ: Академвидав, 2019. 288 с.
3. Горло Н. В., Кіндратець О. М., Лепська Н. В., Мальована Ю. Г., Руднева А.

- О., Хорішко Л. С., Цокур Є. Г. Теорія та методологія політичної науки : навчальний посібник для здобувачів третього рівня освіти спеціальності "052 Політологія" освітньо-наукової програми "Політологія". Запоріжжя : КСК-Альянс, 2021. 75 с.
4. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН. / За ред. О. А. Габрієляна. Київ : ВЦ "Академія", 2012. 320 с. Серія "Альма-матер.
 5. Beck, N. Political methodology: a welcoming discipline. *Journal of the American Statistical Association*, 95. P. 651–4. 2000.
 6. Bevir M, Rhodes R. Routledge handbook of interpretative Political Science. Routledge, London, New York. 2016.
 7. Box-Steffensmeier J.M., Brady H.E., Collier D. The Oxford handbook of political methodology. Oxford University Press, New York, 2010.
 8. Schram SF, Caterino B. Making Political Science Matter. Debating Knowledge, Research, and Method. New York University Press, New York and London, 2006.

ТЕМА 7. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.

1. Поняття академічної доброчесності. Освітньо-наукове середовище та академічна доброчесність.
2. Порухення академічної доброчесності (академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання).
3. Особливості формування академічного середовища на засадах доброчесності.
4. Академічна доброчесність в контексті технологічного прогресу. Штучний інтелект та інші виклики академічній доброчесності у ХХІ ст.
5. Відповідальність здобувачів вищої освіти за порушення академічної доброчесності.

Рекомендована література:

1. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище: збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. 524 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.
3. Вергун А. Р., Ягело С. П. Антиплагіатна експертиза: програмне забезпечення, заходи та імплементація принципів академічної доброчесності. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 76. С. 89–94. Т. 1. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.76-1.16>. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part_1/18.pdf
4. Маслова Н.Г. Академічна свобода та академічна відповідальність. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2017.

Випуск 43. Том 1. С. 72–76.

5. Про освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

ТЕМА 8. ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИБОРУ ТЕМИ НАУКОВОЇ РОБОТИ.

1. Тема наукової роботи магістра. Критерії вибору теми магістерської роботи.
2. Актуальність теми дослідження як ключовий критерій вибору теми.
3. Роль наукового керівника при виборі теми. Школа кафедри та її вплив на формування та окреслення наукового інтересу здобувача освіти.
4. Фактори при виборі теми дипломної роботи магістра.

Рекомендована література:

1. Методологічні засади модернізації філософської та політологічної освіти і науки України : монографія / С. В. Руденко, В. Ю. Вілков, Н. В. Ярмоліцька, Я. А. Соболевський ; за наук. ред. акад. А. Є. Конверського, д-ра філос. наук С. В. Руденка. К. : ВПЦ "Київський університет", 2017. 175 с. // <http://philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/%D0%A0%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
2. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с. // https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf
3. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН. / За ред. О. А. Габрієляна. Київ : ВЦ "Академія", 2012. 320 с. Серія "Альма-матер.
4. Політологія: Підручник / За ред. М.М. Вегеша. К.: Знання, 2008. 556 с. (Вища освіта XXI століття). // <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31880>
5. Як написати дипломну роботу: навчально-методичні рекомендації [вид. доп. і переробл.] / Упорядники: Вегеш І.М., Гайданка Є.І., Червеняк К.Т.; Навчально-методична серія «КАФЕДРА» / № 39. Ужгород, 2019. 54 с.
6. Schram SF, Caterino V. Making Political Science Matter. Debating Knowledge, Research, and Method. New York University Press, New York and London, 2006.

ЗАВДАННЯ НА МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Методика модульного контролю знань студентів з навчальної дисципліни «*Методологічні підходи сучасної політичної науки*» включає проведення двох контрольних робіт та підсумкового контролю у формі іспиту.

ЗРАЗКИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант 1.

I рівень:

1. Чарльз Мерріам стверджував, що основним об'єктом дослідження політичної науки повинно стати вивчення:
 - а) політичного конфлікту;
 - б) політичного процесу;
 - в) політичної поведінки;
 - г) політичної влади.

2. На думку Артура Бентлі, найдоступнішим джерелом відомостей про політику є:
 - а) діяльність політичної влади;
 - б) діяльність народних мас;
 - в) діяльність людей у групах;
 - г) діяльність окремих індивідів.

3. Головною властивістю політичної системи Толкотт Парсонс вважав:
 - а) згнання;
 - б) волевиявлення;
 - в) рівність;
 - г) владу.

4. Хто запропонував поняття «археологія знання» як особливу дисципліну, котра виявляє історично змінні системи розумових передумов пізнання та культури?
 - а) Ганна Арендт;
 - б) Мішель Фуко;
 - в) Жан Бодріяр;
 - г) Юрген Габермас.

5. Моріс Оріу виділив два типи інститутів – речові та:
 - а) політичні;
 - б) корпоративні;
 - в) державні;
 - г) судові.

6. Що Карл Поппер розумів під «історицизмом»?
 - а) орієнтацію науки на соціальні факти;
 - б) орієнтацію науки на історичні передбачення;
 - в) розуміння історичних подій;
 - г) спостереження історичних подій.

7. Хто із вказаних дослідників є фундатором теорії інституціоналізму:
 - а) Моріс Оріу;
 - б) Карл Маркс;

- в) Льюїс Козер;
- г) Карл Поппер.

8. Хто із вказаних дослідників не є розробником конфліктологічного підходу?

- а) Кеннет Боулдінг;
- б) Льюїс Козер;
- в) Еріх Фром;
- г) Ральф Дарендорф.

II Рівень:

Опишіть витоки біхевіоризму як методологічного підходу.

Опишіть витоки конфліктологічного підходу.

III Рівень:

Вкажіть сфери застосування методології структурного функціоналізму в політичній науці.

Вкажіть сфери застосування методології поструктуралізму в політичній науці.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ІСПИТ)

1. Теорія, методи, методологічні підходи, парадигми. Рівні теоретичного аналізу.
2. Гальський стиль. Конструювання політичної теорії на матеріалі лінгвістики та мистецтвознавства.
3. Тевтонський стиль. Поширення в країнах Східної Європи та в Німеччині.
4. Англосаксонський стиль. Домінування загальної прагматичної орієнтації.
5. Сутність системного підходу до політичних досліджень та історія його виникнення і розвитку.
6. Виникнення методології системного підходу як спроби диференціації.
7. Стадії здійснення системного підходу щодо дослідження політичних явищ і діяльності.
8. Сфери застосування системного підходу у політичних дослідженнях.
9. Сутність інституційного підходу в політичній науці.
10. Інституціоналізм М. Оріу. Типологія інститутів.
11. Особливості застосування методології інституціоналізму.
12. Сфери застосування інституціоналізму в політичній науці.
13. Походження біхевіоризму як загального методу для дослідження поведінки.

14. Досвід використання положень біхевіоризму в соціальному управлінні та політичному керівництві.
15. Галузі застосування біхевіористської методології у дослідженні політичних процесів.
16. Напрями дослідження електоральної поведінки.
17. Функціоналістський підхід як узагальнення Т. Парсонсом та Р. Мертоном попередніх набутоків «розуміючої соціології».
18. Структурно-функціональний аналіз суспільства та суспільних явищ як основа для загального аналізу системи суспільства.
19. Специфіка інструментарію функціоналізму.
20. Сфери застосування методології функціоналізму.
21. Структурно-функціональний підхід у теорії та практиці адміністративного менеджменту та дослідженні управлінських явищ і процесів.
22. Витоки неомарксистських концепцій розвитку суспільства. Ревізія ортодоксального марксизму (А. Грамші, Д. Лукач).
23. Критична теорія Франкфуртської школи. «Негативна діалектика» Т. Адорно як методологічний підхід у політичній науці.
24. Специфіка трактування поняття «постмарксизм». Відмова від наративів ортодоксального марксизму та неомарксизму.
25. Критика ідеології та ідеї консенсусу. «Гегемонія та соціалістична стратегія» (Е. Лакло, Ш. Муфф).
26. Витоки підходу раціонального вибору в Античності та Просвітництві.
27. Соціальні ситуації як дії індивідів. Раціональний вибір акторів як основа політичної дії.
28. Критика підходу раціонального вибору за недостатність демократичних імплікацій.
29. Розуміння акторів як творців свого «оточення». Мікротеоретичні засади поведінки.
30. Джерела виникнення когнітивістського підходу до вивчення соціально-гуманітарних проблем.
31. Теорія соціального навчання (научіння).
32. Розвиток ідей когнітивізму П. Бурдьє. Впровадження понять «соціальний простір», «культурний капітал» у когнітивістську методологію.
33. Галузі застосування когнітивістського підходу.
34. Виникнення фрейдистської методології як спроби винайдення глибинних мотивів індивідуальної та соціальної дії (діяльності).
35. Базові гіпотези психоаналізу та їх опрацювання З. Фрейдом, К. Г. Юнгом, А. Адлером, К. Хорні, Г. Салліваном, Е. Фроммом та

- ін.
36. Юнгіанство та формування концепції колективного неусвідомленого. Методологія дослідження колективного неусвідомленого.
 37. Лаканівська версія фрейдизму.
 38. Галузі застосування психоаналітичної методології у політичних дослідженнях.
 39. Сутність та особливості застосування порівняльного аналізу в політологічних дослідженнях.
 40. Порівняльний аналіз типів політичних режимів (Х. Арендт).
 41. Теорія політичної комунікації Ю. Габермаса. Порівняння різновидів комунікації.
 42. Компаративний аналіз Д. Аптера. «Девелопменталізм» як напрямок компаративістики.
 43. Загальна теорія конфліктів. Карл Маркс як родоначальник конфліктологічного підходу.
 44. Теорія конфліктів у ХХ ст. «Функція соціального конфлікту» Л. Козера.
 45. Соціологія конфлікту Г. Зіммеля.
 46. Особливості концепції конфліктів Р. Дарендорфа. Конфлікт у концепції К. Боулдінга.
 47. Особливості вивчення конфліктогенезу. Специфіка розвитку та вирішення міжгрупових конфліктів.
 48. Поняття «структура». Коріння підходу у структурній лінгвістиці.
 49. Структури та знакові системи у політології.
 50. Особливості застосування структуралістського підходу у Ф. де Соссюра, Р. Якобсона, К. Леві-Строса, Р. Барта, Ж. Лакана, М. Фуко.
 51. Критика структуралізму. «Відхід» від структуралізму у концепції «деконструкції» Ж. Дерріди.
 52. Дискусія між модернізмом та постмодернізмом. Ліберальний плюралізм як соціальна парадигма постмодернізму.
 53. Постструктуралізм М. Фуко. «Археологія знання», «генеалогія влади» та соціальні інститути. Концепція «влади-знання».
 54. Концепція «символічного обміну» Ж. Бодрієра. Симулякри та «культура смерті».
 55. Неомарксистський постмодернізм Ф. Джеймсона.
 56. Концепція «шизоаналізу» Ж. Делеза та Ф. Гваттарі.
 57. Політична наука на початку ХХІ ст.
 58. Міждисциплінарність як ключова риса сучасних політологічних студій.
 59. Особливості застосування нормативних політичних теорій

- політичної науки на сучасному етапі.
60. Пост-постмодернізм та специфіка зміни парадигм у політології.
 61. Футурологічний аспект політології. Зміна інтелектуальних стилів.
 62. Потреби політичної науки у XXI ст. Постійне оновлення як фундаментальна риса.
 63. Поняття академічної доброчесності. Освітньо-наукове середовище та академічна доброчесність.
 64. Порушення академічної доброчесності (академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання).
 65. Особливості формування академічного середовища на засадах доброчесності.
 66. Академічна доброчесність в контексті технологічного прогресу. Штучний інтелект та інші виклики академічній доброчесності у XXI ст.
 67. Відповідальність здобувачів вищої освіти за порушення академічної доброчесності.
 68. Тема наукової роботи магістра. Критерії вибору теми магістерської роботи.
 69. Актуальність теми дослідження як ключовий критерій вибору теми.
 70. Роль наукового керівника при виборі теми. Школа кафедри та її вплив на формування та окреслення наукового інтересу здобувача освіти.
 71. Фактори при виборі теми дипломної роботи магістра.

ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайнзаняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену

програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література

1. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище: збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. 524 с.
2. Вергун А. Р., Ягело С. П. Антиплагіатна експертиза: програмне забезпечення, заходи та імплементація принципів академічної доброчесності. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 76. С. 89–94. Т. 1. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.76-1.16>. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part_1/18.pdf
3. Громадська думка: теоретичні та методологічні проблеми дослідження / За ред. В.Л. Оссовського. К.: Стилос, 2001. 168 с.
4. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія / авт. кол. : [Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребкало та ін.] ; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. Київ : НАДУ, 2018. 400 с. // <http://academy.gov.ua/social/pages/dop/2/files/b710d940-b89c-4a73-9c68-ba033e1bd602.pdf>
5. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
6. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. 5-е вид. Київ: Видавничий дім “Професіонал”, 2008. 240 с.
7. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень [Електронний ресурс] : курс лекцій / О. В. Кустовська. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. 124 с. Режим доступу : http://www.library.tane.edu.ua/files/EVD/kl_mspnd.pdf.
8. Маслова Н.Г. Академічна свобода та академічна відповідальність. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2017. Випуск 43. Том 1. С. 72–76.
9. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад’юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с. // https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf

10. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН. / За ред. О. А. Габрієляна. Київ : ВЦ "Академія", 2012. 320 с. Серія "Альма-матер.
11. Політологічний енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Укр. Асоціація політологів. [Упоряд. В. П. Горбатенко ; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка]. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
12. Політологія: Підручник / За ред. М.М. Вегеша. К.: Знання, 2008. 556 с. (Вища освіта ХХІ століття). // <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31880>
13. Прикладна політологія : навч. посіб. Рек. МОН. / За ред. В. П. Горбатенка. Київ: ВЦ "Академія", 2008. 472 с. Альма-матер.
14. Beck, N. Political methodology: a welcoming discipline. *Journal of the American Statistical Association*, 95. P. 651–4. 2000.
15. Bevir M, Rhodes R. Routledge handbook of interpretative Political Science. Routledge, London, New York. 2016.
16. Box-Steffensmeier J.M., Brady H.E., Collier D. The Oxford handbook of political methodology. Oxford University Press, New York, 2010.
17. Schram SF, Caterino B. Making Political Science Matter. Debating Knowledge, Research, and Method. New York University Press, New York and London, 2006.

Допоміжна література

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.
2. Байме К. Політичні теорії сучасності / Пер. з нім. М. Култаєвої та М. Бойченка. Київ: Стилос, 2008. 396 с.
3. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. Олександр Погорілий. К: Основи, 1998. 534 с. // <http://litopys.org.ua/weber/wbs.htm>
4. Вегеш І., Колодій М. Методологія політичної науки: етапи становлення. Теоретико-методологічні підходи до вивчення суспільно-політичних інститутів та процесів: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2022. С. 7-26.
5. Горбатенко В. Футурологія і політика: монографія. Київ: Академвидав, 2019. 288 с.

6. Горло Н. В., Кіндратець О. М., Лепська Н. В., Мальована Ю. Г., Руднева А. О., Хорішко Л. С., Цокур Є. Г. Теорія та методологія політичної науки : навчальний посібник для здобувачів третього рівня освіти спеціальності "052 Політологія" освітньо-наукової програми "Політологія". Запоріжжя : КСК-Альянс, 2021. 75 с.
7. Ковальова О. О. Неофункціоналізм проти традиційних підходів в теоріях європейської інтеграції / О. О. Ковальова // Грані. 2003. № 1(27). С. 114–117.
8. Мацієвський Ю. Між функціоналізмом та нормативізмом: академічна політологія в Україні на початку ХХІ ст. / Ю. Мацієвський // Людина і політика. 2004. № 5.
9. Методологічні засади модернізації філософської та політологічної освіти і науки України : монографія / С. В. Руденко, В. Ю. Вілков, Н. В. Ярмоліцька, Я. А. Соболевський ; за наук. ред. акад. А. Є. Конверського, д-ра філос. наук С. В. Руденка. К. : ВПЦ "Київський університет", 2017. 175 с. // <http://philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/%D0%A0%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
10. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / Авт. кол.: О. Л. Валевський, Ю. Г. Кальниш, В. А. Ребкало та ін; За заг. ред. О. Л. Валевського, В. А. Ребкала. К.: Міленіум, 2003. 226 с.
11. Фройд, Зігмунд. Вступ до психоаналізу /Пер. з нім. П.Таращук. К: Основи, 1998. 709 с.
12. Фромм, Еріх. Мати чи бути? : пер. з англ. / Еріх Фромм. К.: Укр. письменник, 2010. 222 с.
13. Фуко М. Археологія знання. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 326 с.
14. Шарапов О. Д. Системний аналіз: навч.-метод, посібник [для сам. вивч. дисциплін] / О. Д. Шарапов, В. Д. Дербенцев, Д. Є. Семьонов. К. : КНЕУ, 2003. 154 с.
15. Burke P. and Stets, J. Identity Theory, Oxford University Press, New York, 2009.
16. Charmaz K. Developing Grounded Theory, 2nd edn, SAGE, Thousand Oaks, CA, 2014
17. Clarke, A. Situational Analysis, SAGE, Thousand Oaks, CA, 2005.
18. Crawford S, Ostrom E. A grammar of institutions. The American Political Science Review. 1995;89(3), p. 582–600.
19. Belsey C. Poststructuralism: A Very Short Introduction. Oxford Academic Books, 2022.
20. Peters, B. G. Institutional theory: problems and prospects. Political science series Number 69. Institute for Advanced Studies, Vienna, Austria. 2000.

21. Critical Theory to Structuralism: Philosophy, Politics, and the Human Sciences. Vol. 5 of Alan D. Schrift (ed.), *The History of Continental Philosophy* (8 vols.), University of Chicago Press, 2010. 343 p.